

Česko nedostatečně plní doporučení a závazky v omezování korupce, zní z Evropy. Jak se ke kritice postaví vláda Petra Fialy?

17.7.2023 - | Transparency International ČR

Kritika od zmíněných institucí souvisí např. se znepokojující délkou vyšetřování závažných korupčních kauz z prostředí vysoké politiky.

Dále je vytýkáno nedostatečné předcházení korupci mezi zákonodárci, soudci a státními zástupci. A v neposlední řadě chybějící legislativa dopadající na regulaci lobbingu či nedotažená novela o státním zastupitelství.

„Je to roky stále ten stejný příběh. České vlády dlouhodobě podceňují strategický boj s korupcí. Politici o něm rádi mluví během kampaní, po volbách nastane odsun na vedlejší kolej, nehledě na smluvní závazky vyplývající z členství naší země v EU,“ vysvětluje ředitel TI Ondřej Kopečný a naráží také na stále hrozící pokutu ve výši až 69 milionů korun, a to za zpoždění více než roku a půl v přijetí českého zákona o ochraně oznamovatelů. Zákon vycházející z evropské směrnice byl nakonec nedávno přijat a bude účinný od srpna tohoto roku.

„Kdy jindy mají politici řešit podporu právního státu a efektivní omezování korupce než právě v době krizí a ekonomického poklesu, kdy nejsou finance nazbyt a je třeba maximálně možné předcházet rizikům ohrožujícím veřejné rozpočty,“ apeluje.

GRECO doporučuje zákon o lobbingu a etické kodexy zákonodárců

„Vzhledem k výše uvedenému dospěla Skupina GRECO k závěru, že Česká republika uspokojivě splnila nebo splnila uspokojivým způsobem pouze tři ze čtrnácti doporučení obsažených v Hodnotící zprávě čtvrtého kola,“ píše GRECO v hodnocení Česka a pokračuje **„Pět doporučení bylo splněno částečně a šest doporučení nebylo splněno.“**

Skupina států proti korupci doporučuje vládě Petra Fialy (ODS) např. zajistit včasné zveřejňování zápisů ze zasedání parlamentních výborů a zvýšit transparentnost činnosti podvýborů.

Dále zavést pravidla pro členy Parlamentu o tom, jak jednat s lobbisty a dalšími třetími stranami, které se snaží ovlivňovat legislativní proces a učinit vzájemná jednání více transparentní. GRECO tak upozorňuje na fakt, že u nás stále nebyl přijat zákon o lobbingu regulující právě setkávání politiků se zájmovými skupinami.

Nedostatkem je také absence etického kodexu pro členy Parlamentu, který má být snadno dostupný veřejnosti a doplněn vysvětlivkami týkajícími se mimo jiné střetu zájmů, darů a jiných výhod.

Ministerstvo spravedlnosti ČR vedené Pavlem Blažkem (ODS), které je za významnou část protikorupční agendy související s legislativou zodpovědné, aktuální hodnocení vnímá jako „(...) významný posun k lepšímu“.

„Reakce Ministerstva spravedlnosti k novému reportu budí dojem, že snad četli úplně jinou zprávu. V analýze se doslovně píše, že celkově je úroveň provádění doporučení skupiny GRECO velmi nízká a je zklamáním. GRECO také naléhavě vyzývá orgány, aby přijaly

rozhodná opatření k výraznému zlepšení situace,“ komentuje Marek Chromý, vedoucí analytik TI.

Apel na Českou republiku je natolik silný, že skupina GRECO vyzývá Českou republiku, aby se k naší situaci a jejímu řešení vyjádřila nejpozději již 31. března 2024.

„Kritické hodnocení ze strany GRECO vychází zjevně z toho, že české orgány v některých bodech aktivitu ani nepředstírají a o posun v uvedených protikorupčních opatřeních nikdo z politického vedení ani neusiluje,“ říká Jan Dupák, vedoucí právník TI.

Nejhůře z hodnocení vychází český Parlament, který prevenci korupce u svých členů neřeší. Senát dokonce vlastní etický kodex odmítl přijmout.

„Dokud se nepodaří v důležitých bodech novelizovat zákon o střetu zájmů a dokud nebude přijata účinná komplexní úprava pravidel pro ovlivňování členů Parlamentu, nedokáže se v těchto problematických oblastech Česká republika zlepšit. Skupině GRECO totiž při jejím hodnocení nestačí formální odškrtnutí přijatých předpisů, ale zajímá se o reálnou praxi,“ dodává.

Skupina států proti korupci (GRECO) byla založena v roce 1999 Radou Evropy za účelem monitorování souladu států s jejími protikorupčními standardy. Česká republika se stala členem roku 2002.

Cílem GRECO je zlepšovat schopnost členských zemí v boji s korupcí tím, že monitoruje jejich soulad s protikorupčními standardy Rady Evropy, a to formou dynamického procesu vzájemného hodnocení a společenského tlaku.

Evropská komise varuje před nedostatky ve vyšetřování korupce

Hodnocení Evropské komise o stavu právního státu v ČR také nevyznívá pozitivně. Komise sice oceňuje některé plány na reformy, celkový obrázek je spíše negativní. Zpráva vychází také z expertízy poskytnuté naší nevládní protikorupční organizací.

Evropská komise v hodnocení Česku mimo jiné doporučuje **„aby přijalo opatření ke zkrácení délky řízení a zajištění nezávislosti vyšetřování a stíhání v případech korupce na vysoké úrovni a posílilo rámec integrity poslanců, zejména doplněním stávajících pravidel týkajících se efektu otáčivých dveří a lobbingu.“**

Konkrétně se pak report věnuje například jednotnému postupu pro výběr soudců a další řadě reforem, o kterých se vede debata a které komise vidí jako kroky kupředu, boj s korupcí však nelze stavět na debatách.

Evropskou komisi stále znepokojuje délka vyšetřování korupčních případů na vysokých politických místech, nedokončená revize legislativy týkající se střetu zájmů, chybějící regulace lobbingu, otáčivých dveří ve státní správě, etické kodexy členů Parlamentu a další.

height: 0;" class="lazy lazy-hidden mce_SELRES_start">

V neposlední řadě Evropská komise ve zprávě zmiňuje případ ministra spravedlnosti Pavla Blažka a jeho střetu zájmů související se zasahováním do živých kauz. Jedná se o jasné varování, že si této situace všímá jeden z klíčových orgánů Evropské unie.

„Vládní koalice v čele s premiérem Petrem Fialou (ODS) nesmí střet zájmů člena kabinetu Pavla Blažka (ODS) stále ostentativně přehlížet a musí ho bezprostředně vyřešit.

Ignorováním faktů se problémy nevyřeší, EU nám jasně říká: ‘sledujeme, jak se k věci postavíte’,“ objasňuje vedoucí komunikace TI David Kotora.

„Zda to bude nadále stylem dvojího metru: ‘teď tu vládneme my, nerušte nás’, nebo dojde k sebereflexi, je už na dotyčných aktérech. Zatím politická integrita v Česku pokulhává, vláda má nyní šanci nastavit nový směr. V TI budeme její kroky aktivně sledovat,“ uzavírá.

Evropský mechanismus právního státu zprostředkovává proces každoročního dialogu o právním státu mezi Komisí, Radou a Evropským parlamentem spolu s členskými státy, jakož i vnitrostátními parlamenty, občanskou společností a dalšími zúčastněnými stranami.

Základem tohoto procesu je zpráva Evropské komise o stavu právního státu, která představuje syntézu jak situace v oblasti právního státu v rámci EU, tak i hodnocení situace v jednotlivých členských státech evropské sedmadvacítky.

Na závěr připomeňme, že Česká republika se v rámci globálního Indexu vnímání korupce (Corruption Perceptions Index – CPI) za rok 2022 umístila s 56 body ze 100 možných na 41. příčce ze 180 hodnocených zemí. Stále tak zaostáváme o 8 bodů za průměrem Evropské unie, hodnotí mezinárodní sekretariát Transparency International v Berlíně.

Projekty a kauzy: Střet zájmů Pavla Blažka

<https://www.transparency.cz/cesko-nedostatecne-plni-doporuceni-a-zavazky-v-omezovani-korupce-zni-z-evropy-jak-se-ke-kritice-postavi-vlada-petra-fialy>